

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

Kaikilla henkilötunnuksen rakenteeseen tehtävillä muutoksilla on laajoja vaikutuksia erilaisiin tietojärjestelmiin ja niiden kustannusvaikutukset ovat merkittäviä. Esitys koskettaa suuresti viranomaistoimintaa, mutta myös kaikkia niitä tahoja, jotka toiminnassaan käsittelevät henkilötunnusta, mukaan luettuna ammattijärjestöt.

Arvioidut kustannusvaikutukset

Loppuraportissa esitetyt ratkaisut on kuvattu hyvin yleisellä tasolla, joten muutosten kaikkia vaikutuksia tietojärjestelmille ja prosesseille on mahdotonta täysin arvioida. Uudistusta tulee jatkovalmistella laajassa sidosryhmäyhteistyössä ja selvittää mahdollisuudet kustannussäästöihin uudistuksen peruseriaatteita vaarantamatta.

Muut vaikutukset

Akava pitää henkilötunnuksen uudistamista erittäin tärkeänä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen sekä monien vähemmistöjen perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Aikataulu ja siirtymäajat

Uudistusta tulee jatkovalmistella laajassa sidosryhmäyhteistyössä ja selvittää esitetyn käyttöönoton aikataulun tarkoituksenmukaisuus sekä mahdollisuudet kustannussäästöihin uudistuksen peruseriaatteita vaarantamatta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Akava ry lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunnon pääkohdat

- Akava pitää henkilötunnuksen uudistamista erittäin tärkeänä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen sekä monien vähemmistöjen perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.
- Akava esittää huolensa uudistuksesta yhteiskunnalle ja sen eri organisaatioille korona-aikana aiheutuvista kustannuksista.
- Uudistusta tulee jatkovalmistella laajassa sidosryhmäyhteistyössä ja selvittää esitetyn käyttöönoton aikataulun tarkoituksenmukaisuus sekä mahdollisuudet kustannussäästöihin uudistuksen peruseriaatteita vaarantamatta.

Akava puoltaa uudistusta ja sen laajassa sidosryhmäyhteistyössä tehtävää jatkovalmistelua. Koronatilanteesta johtuen Akava esittää kuitenkin huolensa käyttöönoton esitettyä aikataulua sekä uudistuksesta yhteiskunnalle ja siihen sisältyville eri organisaatioille koituvia kustannuksia kohtaan.

Kaikilla henkilötunnuksen rakenteeseen tehtävillä muutoksilla on laajoja vaikutuksia erilaisiin tietojärjestelmiin ja niiden kustannusvaikutukset ovat merkittäviä. Esitys koskettaa suuresti viranomaistoimintaa, mutta myös kaikkia niitä tahoja, jotka toiminnassaan käsittelevät henkilötunnusta, mukaan luettuna ammattijärjestöt.

Loppuraportissa esitetyt ratkaisut on kuvattu hyvin yleisellä tasolla, joten muutosten kaikkia vaikutuksia tietojärjestelmille ja prosesseille on mahdotonta täysin arvioida. Akavan mukaan jatkotyössä tulisi arvioida tarkasti siirtymäajan pituus, jotta esimerkiksi uuden ja vanhan tunnuksen rinnakkaisesta käytöstä ja organisaatioiden eriaikaisesta käyttöönotosta aiheutuvat ongelmat saataisiin minimoitua.

Uudistus tukee tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta

Henkilötunnuksen rooli henkilön yksilöivänä tietona erilaisissa tietojärjestelmissä on keskeinen. Akavan mielestä esitys sukupuolineutraalin henkilötunnuksen käyttöön ottamisesta on ensiarvoisen tärkeä ihmisten perusoikeuksien toteutumisen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta.

Uudistus on olennainen myös yhdenvertaisesti toteutetun maahanmuuttopolitiikan näkökulmasta. Uudistusta pohtinut työryhmä toteaa, kuinka henkilötunnuksettomalla henkilöllä ei ole mahdollisuutta saada tunnistusvälinettä eli pankkitunneiteita, mobiilivarmennetta tai henkilökorttiin sisältyvää kansalaisvarmennetta, mikä estää myös sähköisten viranomaispalveluiden käytön. Työryhmän tunnistamat hankaluudet ulkomaalaistaustaisille myönnettävien henkilötunnusten

kanssa aiheuttavat merkittävän esteen yksilön kotoutumiselle sekä vaikeuttavat näin ollen myös työelämän kaipaamaa osaavan työvoiman saantia.

Lisäksi Akava korostaa, kuinka työperäisen maahanmuuton edistämisen tavoitteeseen sisältyvä lupaprosessien digitalisointi tulee synkronoida yhteen henkilötunnuksen uudistamistyön kanssa.

Sahamies Miika
Akava ry